

REGERINGSKANSLIET

Promemoria

2011-12-20

Justitiedepartementet

Kriminalpolitiska enheten
Jenny von Knorring
08-405 12 18/ 073-708 65 77
jenny.von-knorring@justice.ministry.se

Bakgrund Vittnesstöd Sverige

År 1989 startade ett pilotprojekt med vittnesstöd i England. Efter två år permanentades verksamheten och "Witness Service" finns sedan 1995 vid samtliga brottmålsdomstolar i England.

Med England som förebild inrättades den första vittnesstödsverksamheten i Sverige 1995 av brottsofferjouren i Växjö i samarbete med polismyndigheten och tingsrätten på orten. Brottsofferfonden beviljade medel för försöket med vittnesstödsverksamhet. Försöket föll väl ut och liknande verksamheter har vuxit fram på flera håll i landet.

De flesta verksamheter administreras av lokala brottsofferjourer, men det finns även andra ideella organisationer som ansvarar för verksamheten. Begreppet "vittnesstöd" är en direkt översättning från engelskans "Witness Service" och omfattar stöd både till brottsoffer och till vittnen.

I propositionen 2000/01:79¹, Stöd till brottsoffer, konstaterar regeringen att vittnesstödsverksamheten vid landets tingsrätter och hovrätter fyller en viktig funktion och möter behov hos många av domstolarnas besökare i samband med rättegången. Regeringen ansåg därför att vittnesstödsverksamhet bör inrättas vid samtliga tingsrätter och hovrätter.

Brottsoffermyndigheten fick i uppdrag att, tillsammans med Domstolsverket, medverka till att inrätta vittnesstödsverksamhet där sådan verksamhet saknades. I uppdraget framgick att vittnesstödsverksamheten ska bedrivas på ideell basis. Uppbyggnaden av verksamheten skulle därför ske i samråd med Brottsofferjourernas Riksförbund (BOJ) och andra berörda ideella organisationer samt i nära samarbete med berörd domstol. Brottsoffermyndigheten redovisade regeringsuppdraget under våren 2004 i rapporten Vittnesstöd², slutredovisning av

¹ http://www.riksdagen.se/Webnav/index.aspx?nid=37&dok_id=GO0379

² <http://www.brottsoffermyndigheten.se/default.asp?id=1321>

regeringsuppdrag. Brottsoffermyndigheten har fortsättningsvis, tillsammans med Domstolsverket, uppdraget att verka för att det finns vittnesstöd vid landets samtliga tingsrätter och hovrätter.

Omfattning

Vittnesstödsverksamhet bedrivs vid landets samtliga tingsrätter och hovrätter. Vissa tingsrätter har även tingsställen. Det finns vittnesstödsverksamhet vid de flesta tingsställena.

Regeringsuppdrag

Brottsoffermyndigheten ska ha det övergripande ansvaret för verksamheten genom att verka för att rekrytering och utbildning genomförs och genom att kvalitetssäkra vittnesstödsverksamheten. Dessa uppgifter ska genomföras i samarbete med Brottsofferjourenas Riksförbund och de övriga ideella organisationer som bedriver vittnesstödsverksamhet. Organisationerna ska svara för den faktiska rekryteringen av vittnesstöd i så stor utsträckning som möjligt.

Domstolsverket ska verka för att det finns praktiska förutsättningar för genomförandet av verksamheten. Avsikten är att domstolarna ska förmedla för vittnesstödsverksamheten relevant information om kommande förhandlingar och i största möjliga utsträckning tillhandahålla särskilda rum för målsägande, vittnen och vittnesstöd. De bör dessutom i eller i samband med kallelser till förhandling informera om möjligheten till vittnesstöd.

Utbildning vittnesstöd

Grund- och vidareutbildningar

För att bli vittnesstödjare krävs att man går en grundutbildning. Utbildningen anordnas av de ideella organisationer som bedriver vittnesstödsverksamhet, vilket på de flesta orter är den lokala brottsofferjouren. Under utbildningen hålls föreläsningar om bl.a. den svenska rättsprocessen, brottsofferkunskap och bemötandefrågor. Kursdeltagarna gör också besök på tingsrätten.

Brottsoffermyndigheten bistår gärna ideella föreningar och andra som bedriver vittnesstödsverksamhet med råd och stöd kring rekrytering av vittnesstöd, utformning av grundutbildning och genomförande av verksamheten. Brottsoffermyndigheten arrangerar årligen fortbildning för vittnesstödssamordnare.

Utbildningsmaterial

Utbildningsmaterial som används i verksamheten kan beställas kostnadsfritt från Brottsoffermyndigheten. Även BOJ har utbildningsmaterial (www.boj.se).

*Vittnesstödshandboken*³

Boken, på 72 sidor i nytryck 2006, innehåller en genomgång av rättsprocessen och dess aktörer, brottsoffers reaktioner, bemötandefrågor samt vittnesstödets arbetsuppgifter. Handboken har tagits fram av Brottsoffermyndigheten i samarbete med BOJ.

*Studievägledning för vittnesstödsutbildning*⁴ - praktiska tips vid inrättande av vittnesstödsverksamhet Studievägledningen, på 44 sidor, är en handledning för de organisationer och andra som vill starta vittnesstödsutbildningar och vittnesstödsverksamheter. Syftet med häftet är att bistå med information och tips, vara ett hjälpmedel och en inspirationskälla.

*Vittnesstöd*⁵

Informationsbroschyr om vad vittnesstöd är och vad de gör. Foldern riktar sig såväl till den som vill bli vittnesstöd som till den som vill träffa ett vittnesstöd eller bara få information om verksamheten. Broschyren är en sammanslagning av de tidigare broschyrerna *Bli vittnesstöd* och *Vittnesstöd - vad är det?*

*Handbok*⁶ för stödpersoner och vittnesstöd

BOJ har också tagit fram ett utbildningsmaterial. För mer information om detta, kontakta BOJ.

Erfarenheter

En utvärderande rapport⁷ av Brottsoffermyndigheten och Domstolsverket från 2008 visar att fler vittnesstöd skulle behöva rekryteras och att en större mångfald avseende ålder, kön och etnisk tillhörighet är önskvärd. Förutsättningarna för regeringen att aktivt styra detta är dock mycket begränsade (i nuvarande modell), eftersom vittnesstödsverksamheten bedrivs på ideell basis, inklusive rekryteringen av vittnesstödjare.

Av landets nära 850 aktiva vittnesstöd är ungefär 70 procent kvinnor. Drygt hälften är 65 år eller äldre. En majoritet av verksamheterna saknar vittnesstödjare med utländsk bakgrund. Vad det gäller åldersfördelning samt antal kvinnor respektive män som arbetar som vittnesstödjare 2010 jämfört med 2008 så har inte någon nämnvärd förändring skett. Det finns dock en svag tendens att antal kvinnor har ökat något (4 %) samt att kategorin äldre än 65 år har ökat något (8%), se Bilaga 1, tabell 1. Vad det gäller antal personer som fått vittnesstöd så har de ökat med ca 13 % mellan åren 2008 till 2010, se Bilaga 1, tabell 2.

³ <http://brom.se/default.asp?id=1429&refid=1244>

⁴ <http://www.brottsoffermyndigheten.se>

⁵ <http://www.brottsoffermyndigheten.se/default.asp?id=1429&refid=1244>

⁶ <http://www.boj.se/index.php?c=11&pg=3262>

⁷ <http://www.brottsoffermyndigheten.se/default.asp?id=1321>

Bilaga 1**Tabell 1 Vittnesstöden**

Antal och kön

	Antal vs	Kvinnor	Män
2010	803	77%	23%
2009	865	76%	24%
2008	842	73%	27%

Åldersfördelning

	18-29 år	30-44 år	45-64 år	> 65 år
2010	17%	2%	21%	60%
2009	18%	4%	21%	57%
2008	15%	6%	27%	52%

Tabell 2 Antal personer som har fått vittnesstöd

Tingsrätter + Hovrätter

	Vittnen	Målsäganden	Anhöriga/vittnen	Tilltalade	Totalt
2010	29 057	10 248	12 781	2 731	54 869
2009	27 639	10 648	12 355	2 396	53 182
2008	26 010	9 659	10 566	2 207	48 731